

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkei
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Seimo nariams
Lietuvos Respublikos Vyriausiajai rinkimų komisijai
Žiniasklaidai

KREIPIMASIS

Dėl piliečių iniciatyvos surengti referendumą

2013 m. gruodžio 24 d.

2013 m. piliečių grupė (toliau- Grupė) inicijavo parašų rinkimą dėl privalomojo referendumo, kuriuo siekiama pakeisti LR Konstitucijos 9, 47 ir 147 straipsnius. Šiais pakeitimais norima sumažinti referendumui skelbti reikalingą piliečių parašų kiekį iki 100 tūkstančių, įtvirtinti nuostatą, kad referendumu priimti sprendimai gali būti kečiami tik referendumu, atkurti 1992 m. redakcijos (veikusios iki 2003 m.) Konstitucijos 47 straipsnyje buvusį sakinį „Žemė, vidaus vandenys, miškai, parkai nuosavybės teise gali priklausyti tik Lietuvos Respublikos piliečiams ir valstybei“, įtvirtinti nuostatą, kad valstybinės ir bendruomeninės reikšmės gamtos išteklių išgavimo ir naudojimo klausimai sprendžiami tik referendumu.

Grupė įstatymo nustatytu laiku pateikė Vyriausiajai rinkimų komisijai (VRK) 313425 parašus piliečių, remiančių iniciatyvą, kad dėl LR Konstitucijos 9, 47 ir 147 straipsnių pakeitimų pasisakytų visi balsavimo teisę turintys Lietuvos piliečiai LR Referendume įstatymo nustatyta tvarka.

Vertindamas parašų atitiktį LR Referendume įstatymo reikalavimams, VRK nustatė, kad iki LR Konstitucijos 9 str. reikalaujamo privalomojo 300 tūkst. referendumo iniciatorių parašų skaičiaus trūksta dar 7800 piliečių parašų (pripažino tinkamais tik 292 200).

Savo sprendime VRK konstatavo, kad kai kurie Lietuvos piliečiai, pasirašydami referendumo lape, pamiršo nurodyti pasirašymo datą, kai kurių pavardės ir vardai neva neįskaitomi, kai kurie piliečiai yra nurodę nepilnas gimimo datas arba gyvenamąsias vietas ir pan. Dėl to VRK nustatė referendumo iniciatoriams 15 dienų terminą neesminiams trūkumams pašalinti.

Lietuvos žmogaus teisių ir kitos nevyriausybinės organizacijos, nevertindamos inicijuojamo referendumo klausimų turinio, siekia atkreipti LR Seimo ir visuomenės dėmesį į akivaizdžias VRK pastangas netinkamais pripažinti kuo daugiau Grupės surinktų piliečių parašų, į kai kurių VRK narių akivaizdų priekabiavimą dėl neesminių dalykų (pvz., dėl pasirašiusių asmenų rašysenos ir kt.), taip pat į jų elgesio nenuoseklumą, kai vienoje byloje parašai su netiksliai pažymėtomis gyvenamosiomis vietomis buvo pripažinti tinkamais, o kitose ne, kai asmens tiksliai nurodžiusio visus savo duomenis, bet nenurodžiusio pasirašymo datos parašas buvo pripažintas netinkamu, nors lapai su piliečių parašais VRK buvo įteikti laiku, tad jie ir negalėjo būti pasirašyti kokių nors kitu laiku, negu tuo, kurį nustato LR Referendume įstatymas. Pats faktas, kad 2013 m. gruodžio 14 d. LTV laidoje „Panorama“ transliuotame reportaže apie VRK sprendimą dėl referendumo iniciatyvinės grupės surinktų parašų buvo skelbiama, neva 16 tūkstančių parašų atmesti nustačius klaidas, o jokių klaidų nustatyta nebuvo, ir tą dieną vykusiame viešame posėdyje VRK vadovas netgi pabrėžė, kad piktavališkumo nenustatyta, rodo, jog inicijuojamu referendumu ypač nepatenkintas yra mūsų valstybės politinis elitas.

Lietuvos žmogaus teisių ir kitos nevyriausybinės organizacijos pažymi, kad LR Konstitucijoje yra įtvirtinta nuostata, jog valstybės suverenitetas priklauso Tautai. Niekas negali varžyti ar riboti Tautos suvereniteto, savintis visai Tautai priklausančių suverenių galių.

Pritardami inicijuojamam referendumui, Lietuvos piliečiai įstatymų leidėjui leido aiškiai suprasti, kad jų netenkina dabartinis valstybės valdymas - įvairūs draudimai plėtoti vietos savivaldą, mėginimai įstatymais riboti nevyriausybinių organizacijų veiklą, nestabdomas žemės ūkio paskirties žemių pardavimas užsienio valstybių bendrovėms per tarpininkus, gamtos resursų švaistymas.

Pastebėtina, kad Lietuva yra ES pasienio valstybė. Jos valstybinė siena ribojasi ir su nedraugiškomis valstybėmis, kuriose Lietuvos atžvilgiu sistemingai vyksta agresyvūs kariniai manevrai. Ir šiuo metu prie Lietuvos sienų telkiama nauja karinė technika. Todėl žemės pardavimas gali būti panaudotas kaip vienas iš galimų būdų įsitvirtinti Lietuvos valstybės teritorijoje, pretekstas sukelti karinius konfliktus su kaimyninėmis valstybėmis ir ginti parduotas-nupirktas žemes karine jėga.

Pritardami Grupės iniciatyvai piliečiai nedviprasmiškai pareiškė, kad politinių partijų tarpininkavimas valstybės valdyme yra nepakankamas, kad pastarųjų veikla neatspindi realios gyvenimo tikrovės ir teisėtų piliečių lūkesčių, kad jie nori tiesiogiai dalyvauti valstybės valdyme sprendžiant svarbiausius tautos ir valstybės klausimus.

Pažymėtina, kad demokratinėse ES šalyse piliečiams, siekiantiems inicijuoti referendumus, keliami dešimtis kartų mažesni reikalavimai dėl iniciatorių parašų skaičiaus (1 -1,5 proc. nuo balsavimo teisę turinčių piliečių skaičiaus), nei Lietuvoje, kad žemės ūkio paskirties žemės pardavimas užsieniečiams daugelyje šalių leidžiamas, tačiau ribojamas nacionaliniais įstatymais ir teisės aktais, ko mūsų valstybėje iki šiol nėra.

Todėl VRK narių veikla, siekiant pripažinti netinkamais kuo daugiau referendumo iniciatorių parašų, vertintina kaip siekis formaliomis priemonėmis užkirsti kelią piliečių iniciatyvai referendumu stabdyti nacionalinių resursų švaistymą, mažinti valstybėje netvarką, korupciją ir didinti valdžios atsakomybę už šalies ateitį.

Lietuvos žmogaus teisių bei kitos nevyriausybinės organizacijos siūlo Lietuvos Respublikos Seimui ir Vyriausiajai rinkimų komisijai:

1. Netrukdyti piliečiams ir pripažinti faktą, jog iniciatyvinė grupė referendumui surengti įvykdė LR Konstitucijos 9 str. reikalavimą surinkti 300 tūkst. balsavimo teisę turinčių piliečių parašų.
2. Paskelbti inicijuotą privalomąjį referendumą dėl LR Konstitucijos 9, 47 ir 147 straipsnių pakeitimo.
3. Nelaukiant referendumo rezultatų pakeisti ir papildyti LR įstatymus bei teisės aktus, reglamentuojančius žemės ūkio paskirties žemės pardavimą užsieniečiams, griežtinant pastariesiems ūkininkavimo sąlygas joje, ribojant superkamos žemės kiekį ir kt.
4. Nelaukiant referendumo rezultatų kuo skubiau pakeisti LR Konstitucijos 9 str. sumažinant reikalavimą referendumui inicijuoti surinkti nuo 300 tūkst. balsavimo teisę turinčių piliečių parašų iki 100 tūkst.

LR Konstitucija skelbia, kad Lietuvos valstybę kuria Tauta, kad suverenitetas priklauso Tautai (2 str.). Taigi Tauta gali ir privalo valstybei lemtingu laikotarpiu pareikšti savo valią. Todėl kviečiame ne trukdyti, o padėti Lietuvos piliečiams kurti savąją valstybę ir pilietinę visuomenę, leisti jiems spręsti svarbiausius Valstybės bei Tautos gyvenimo klausimus (Konstitucijos 9 str.)

Lietuvos Helsinkio grupės vardu

Asociacija Nepartinis demokratinis judėjimas

Lietuvos žmogaus teisių asociacija

Piliečių gynimo paramos fondas

Stasys Stungurys

Krescencijus Stoškus

Vytautas Budnikas

Stasys Kaušinis

